

Важливою також безумовно залишається домовленість та співпраця між усіма державами-членами шляхом створення групи співпраці з метою надання підтримки і сприяння стратегічній співпраці та обміну інформацією між державами-членами; – високий рівень безпеки в усіх секторах, які мають життєво важливе значення для економіки і суспільства та, до того ж, значною мірою залежать від інформаційно-комунікаційних технологій.

1. Розслідування Wired: як відбувалася атака на Прикарпаттяобленерго [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://firtka.if.ua/?action=show&id=101335>

2. Стратегія кібербезпеки України, затверджена Указом Президента України від 15 березня 2016 року № 96/2016 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.president.gov.ua/documents/962016-198363>

3. Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 24 червня 2016 року № 440-р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/440-2016-%D1%80>

Інформаційне забезпечення спеціальної поліцейської діяльності

Чанцева Т.П.

слухачка магістратури юридичного факультету ДДУВС

Косиченко О.О.

*науковий керівник, к.т.н., доцент кафедри економічної та
інформаційної безпеки ДДУВС*

Інформаційне забезпечення сил охорони правопорядку є актуальним питанням не тільки для України, але й для багатьох зарубіжних країн, в яких значна увага приділяється створенню і використанню інформаційних систем спеціальної поліцейської діяльності. Поліцейські структури різних країн дедалі частіше взаємодіють між собою у протидії міжнародній злочинності, тероризму тощо. Також поліцейські структури співпрацюють із миротворчими місіями ООН, двосторонні угоди між країнами та багатосторонні договори, укладені міжнародними організаціями, дозволяють

поліцейським із різних країн обмінюватися інформацією та накопиченим досвідом, завдяки чому збільшується ефективність службової діяльності. В умовах модернізації всієї системи державної служби в Україні закономірно зростає потреба в удосконаленні діяльності ОВС, зокрема оптимізації професійної підготовки особового складу, здійсненні системних перетворень у правовому регулюванні, а також використанні досвіду інформаційного забезпечення спеціальної поліцейської діяльності. Вивчаючи іноземний досвід спеціальної поліцейської діяльності щодо інформаційного забезпечення, потрібно виділяти найбільш ефективні й сучасні способи забезпечення інформацією, які у свою чергу можуть бути використані підрозділами ОВС у практичній діяльності під час виконання завдань. Питанням інформаційного забезпечення та в цілому спеціальної поліцейської діяльності у вітчизняній правовій науці не було приділено достатньо уваги. Категорія «інформаційне забезпечення» отримала достатній розвиток у межах інформаційного права. Питання інформаційного забезпечення також розглядалося в окремих працях з кримінального процесу, оперативно-розшукової діяльності під час висвітлення пропозицій, спрямованих на підвищення ефективності боротьби зі злочинністю.

Зарубіжний і частково вітчизняний досвід діяльності ОВС в особливих умовах і досвід збройних конфліктів та антитерористичних операцій засвідчив, що одним із найважливіших і специфічних видів оперативного (бойового забезпечення) на сьогодні стає інформаційне забезпечення. За розповсюдженою у вітчизняній літературі позицією, інформаційне забезпечення здійснюється у великомасштабних операціях за допомогою: «налагодженого механізму державного контролю над процесом інформаційної політики... Впливу через засоби масової інформації на суспільну свідомість як у середині країни, так і за її межами». Нашій державі слід урахувати позитивний досвід розвинутих світових країн. Особливу увагу заслуговує досвід Великобританії в розробці та запровадженні корпоративної об'єднаної інформаційної моделі даних для потреб поліції. Цей проект містить кілька ключових елементів. Відповідно основною корпоративної інформаційної моделі стає каталог інформаційних об'єктів. Особливої уваги заслуговує той факт, що як звичайний словник він визначає кожен елемент інформації, використовуваний різними поліцейськими підрозділами, – від ордерів на арешт до листків тимчасової непрацездатності. Але на відміну від звичайного словника він створений таким чином, що встановлює і

наочно показує ієрархічні взаємовідносини між інформаційними об'єктами. Реалізація цих відносин під час попередження правопорушень та їх швидкого розкриття у забезпечується введенням новітніх комп'ютерних відеоспостережень, створених завдяки фінансуванню міських адміністрацій та приватних підприємств. Таким чином забезпечується значне скорочення кількісного складу поліцейських, які задіяні для спеціальної поліцейської діяльності.

Апаратура відеоспостереження здатна здійснювати нагляд під час стеження за громадянами, особливістю якого є моментальне сканування обличчя цих осіб та їх перевірка у файлах поліції. Електроніка впізнає людину з кримінальним минулим, отримані відомості передаються до найближчого підрозділу поліції, поряд із цим у Великобританії є багато спецслужб оперативно-розвідувального спрямування, зокрема оперативно-розвідувальний підрозділ (OIU – operational intelligence unit) 22-го полку SAS, що забезпечує широке інформаційне забезпечення діяльності сил спецпризначення. Серед функцій OIU відзначається збір даних про можливі райони майбутніх бойових дій (фізико-географічні умови, історія, культура, релігія тощо), збройні сили імовірного противника, зокрема про наявність протидиверсійних підрозділів; адміністрування баз даних про організації, віднесені до терористичних, та осіб терористів, про вчинення терористичних актів. OIU збирає дані та узагальнює досвід бойового застосування спеціальних антитерористичних підрозділів усіх країн. Він активно взаємодіє з комітетом з оборони і зовнішньої політики, британською військовою розвідкою і контррозвідкою, іншими розвідувальними службами національних збройних сил, а також зі спеціальними підрозділами країн НАТО. У Сполученому Королівстві поліцейська розвідка, яка має назву національної розвідувально-інформаційної служби, має завдання які полягають у тому, щоб якісно зібрати, оцінити, проаналізувати й обробити інформацію про серйозних злочинців; вчасно надавати інформацію певним поліцейським органам з метою більш швидкого притягнення до кримінальної відповідальності кримінальних елементів; координувати діяльність поліцейських служб, пов'язану з отриманням відомостей. Заходи, що приймаються у цьому напрямку, дозволяють досягти високої ефективності діяльності поліції щодо попередження злочинів або їх припинення та розкриття.

Керівництво правоохоронних органів України повинно прийняти ці ідеї до свого відома та застосувати їх відповідно до можливостей нашої держави. Що стосується спеціальної поліції, то в США існує багато різних

підрозділів (SWAT – підрозділи в американських правоохоронних органах), які використовують легке озброєння армійського типу та спеціальну тактику в операціях з високим ризиком, в яких потрібні здібності та навички, що виходять за рамки можливостей звичайних поліцейських. На відміну від більшості країн у США немає єдиного поліцейського управління; а отже, немає й офіційного терміну поліція США. Замість цього кожний штат, а також кожне велике місто, а іноді і більш дрібний населений пункт, мають своє поліцейське відомство, не залежне від інших. Власні поліцейські відомства можуть бути також при великих транспортних підприємствах. Існує в США спеціальна поліція ФБР, завданням якої є захист об'єктів, майна, персоналу, користувачів, відвідувачів ФБР від шкоди і реалізація певних законів й адміністративних правил. Поліцією США і ЄС було спеціально створено підрозділи поліцейської розвідки, основною функцією яких є отримання оперативно-розшукової інформації про злочинців, їх дії, наміри та предмети, що добуті незаконним шляхом.

Щодо цього заслуговує на увагу досвід поліцейських Ізраїлю, які неодноразово доводили свою здатність захопити й обеззброїти «терористів-смертників» із вибуховими пристроями, що підтверджує спроможність забезпечити швидке реагування на будь-які злочинні діяння. У Ізраїлі також особлива увага приділяється інформаційному забезпеченню охорони громадського порядку, а кожен патрульний автомобіль оснащено комп'ютером, який дозволяє в лічені секунди отримати необхідну інформацію, що міститься в базі даних інформаційних систем поліції.

У складі департаменту Ізраїлю діє особливий відділ спеціальних розслідувань і завдань метою якого є збір і аналіз інформації щодо кримінального світу, організованої злочинності, контрабанди, незаконного обігу наркотичних засобів. Окремим напрямком діяльності цього департаменту є збір інформації, що стосується палестинських громадських організацій та окремих осіб. У штабі ізраїльської поліції працює відділ оперативної інформації, у розпорядженні якого є центральний комп'ютер, тобто централізована база даних, зокрема з проблем боротьби з кримінальною злочинністю, розвідки, операціями поліції.

Робота поліції Швеції є проблемне орієнтованою: її метою є налагодження добрих відносин із місцевим населенням та реагування на його потребу в забезпеченні безпеки. Мова йде про застосування в повсякденній роботі та під час масових громадських заходів «тактики

національної поліції», що заснована на принципах «діалогу» та «безконфліктності». У разі, коли доводиться мати справу з натовпом людей, поліцією Швеції застосовується «спеціальна поліцейська тактика» із залученням спеціально навчених діалогових поліцейських.

Оперативні підрозділи поліції Канади отримують оперативно-розшукову інформацію від служби зі збору відомостей про організовану злочинність. До її складу входять центральні і місцеві бюро, які займаються збиранням, аналізуванням і поширенням інформації. Центральні бюро діють у національному масштабі, а місцеві – в межах провінцій і між провінціями.

У кожній країні спецслужби і підрозділи спеціального призначення мають свою назву і свої функції, однак серед іншого їх об'єднує залежність отримання найкращих результатів під час виконання своїх службових обов'язків від інформаційного забезпечення. Аналізуючи діяльність спеціальної поліції, можна чітко сказати, що вона не є безпосереднім суб'єктом інформаційної діяльності – уся інформаційна діяльність пов'язана з виконанням конкретних завдань. Поліція зарубіжних країн багато уваги приділяє комунікативному впливу на правопорушників у певний спосіб на основі вербальної, візуальної інформації, що є добрим прикладом для нашої держави.

Отже, вирішення завдань сучасного інформаційного забезпечення має бути досягнуто за рахунок впровадження єдиної політики інформаційного забезпечення; створення багатоцільових інформаційних підсистем діяльності ОВС; удосконалення організаційно-кадрового забезпечення інформаційних підрозділів; розбудови інформаційної мережі; створення умов для ефективного функціонування інформаційних обліків, забезпечення їх повноти, вірогідності, актуальності та безпеки; переоснащення інформаційних підрозділів сучасною потужною комп'ютерною технікою; поширення мережі комп'ютерних робочих місць користувачів інформаційних підсистем; подальшої комп'ютеризації інформаційних обліків; установлення взаємодії поліції з населенням у розробці ефективних способів такого забезпечення; упровадження нових форм і методів інформаційного забезпечення ОВС, правове виховання через засоби масової інформації та удосконалення законодавства.